

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2026. № 5.
ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.5.242>

УДК 336.02

Г. П. Мартинюк,

к. е. н., старший викладач кафедри фінансів і кредиту,

Поліський національний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3572-2770>

Д. В. Стрелець,

здобувач ОС бакалавр,

спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»,

Поліський національний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-9766-9693>

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ БЮДЖЕТУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

H. Martynyuk,

PhD in Economics, Senior Lecturer of the Department of Finance and Credit,

Polissia National University

D. Strelets,

Bachelor's degree candidate, majoring in Finance, Banking and Insurance,

Polissia National University

FINANCIAL ASPECTS OF REVENUE FORMATION IN TERRITORIAL COMMUNITY BUDGETS

У статті досліджено місцеві бюджети як інструмент територіального перерозподілу фінансових ресурсів, що дозволяє враховувати специфіку соціально-економічного розвитку окремих регіонів, рівень їх фінансової спроможності та потреби населення. Визначено роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави через забезпечення збалансованості бюджетної системи загалом. Підтверджено, що бюджети громад є складовою консолідованого бюджету країни та взаємодіють з державним бюджетом через систему міжбюджетних відносин, що включає перерозподіл фінансових ресурсів у формі трансфертів з метою вирівнювання фінансової спроможності територіальних громад.

На основі проведеного аналізу дохідної частини бюджету Київської територіальної громади запропоновано ключові напрями вдосконалення фінансової незалежності визначеного регіону. Встановлено домінування та поступове зростання питомої ваги податкових надходжень у загальному обсязі доходів громади. Зокрема, дослідження співвідношення міжбюджетних трансфертів і власних доходів бюджету дало можливість констатації висновків про зростання фінансової спроможності громади та підвищення рівня бюджетної автономії.

The growing impact of financial risks on the financial performance of enterprises is directly related to the rapid changes in the country's economic situation and the dynamics of the financial market, as well as the implementation of new financial technologies and instruments. A key feature of financial risk is its influence on the structure of a company's financial assets and the movement of both incoming and outgoing financial flows. The intensification of financial risks is also directly associated with the ongoing military actions within the country, rapid shifts in the national economic environment, changes in financial market conditions, and the use of innovative financial tools and technologies.

Financial risks are an integral component of a company's economic activity and significantly affect its financial stability. They are characterized by several

features that define their nature and their influence on financial flows. The dynamic nature of financial risks necessitates constant monitoring and the adaptation of risk management strategies.

The identification of financial risks, their characteristics, and their points of origin holds significant theoretical and practical value. This process is a key element in the development of an effective strategic financial risk analysis system and the construction of a robust risk management framework in business operations.

Based on the conducted modeling and analysis, several key directions for improving financial independence have been proposed. Specifically, income diversification will help reduce dependency on market instability and ensure more stable financial outcomes. Cost optimization will enhance the efficiency of operational activities, which is especially crucial in times of economic uncertainty.

Local budget revenues are considered to be an integral component of the state's financial resources, comprising own-source, assigned, and regulated types of revenues that are accumulated in the monetary funds of local self-government bodies.

In addition, attracting supplementary income and effectively managing investments will contribute to greater financial resilience for entrepreneurs. Developing a comprehensive capital and resource management strategy will ensure an adequate level of liquidity, which is essential for stable development and the mitigation of financial risks.

Ключові слова: *територіальна громада, бюджет громади, доходи бюджету, податкові надходження, бюджетні трансферти.*

Keywords: *territorial community, community budget, budget revenues, tax revenues, intergovernmental transfers.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. *Фінансові аспекти*

формування доходів місцевих бюджетів зумовлені необхідністю вдосконалення підходів в умовах війни та трансформації бюджетної системи України, зміни міжбюджетних відносин, розширення податкових повноважень органів місцевого самоврядування та зростання ролі міжбюджетних трансфертів. Оскільки в сучасних умовах децентралізації публічних фінансів, посилення ролі територіальних громад та зростання відповідальності місцевої влади за соціально-економічний розвиток відповідних територій, то формування стабільної, прогнозованої та економічно обґрунтованої доходної бази місцевих бюджетів набуває особливої наукової та практичної значущості. Разом з тим, ефективність механізму мобілізації доходів безпосередньо впливає на здатність громад виконувати власні та делеговані повноваження, та забезпечує фінансування соціальної сфери, інфраструктурних проєктів і заходів місцевого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз фінансового наповнення бюджетів громад залишається актуальним дослідженням фінансистів теоретиків та практиків навіть при існуванні законодавчого регулювання. Вагомий внесок у дослідження бюджетів громад зробили такі науковці, як: Аністратенко Ю. І., Кириленко О.П., Карлін М.І., Голинський Ю.О., Бондарук Т. та інші. Вони досліджували питання сутності бюджетів та їх особливості. Однак фінансові аспекти формування доходів бюджетів територіальних громад ще недостатньо висвітлені у науковій літературі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження фінансових аспектів формування дохідної частини бюджету територіальних громад.

Визначена мета обумовила необхідність вирішення наступних завдань:

- розкрити аспекти формування бюджету громад;
- дослідити динаміку та структуру дохідної частини бюджету Київської міської територіальної громади;
- надати пропозиції з удосконалення аспектів формування дохідної частини бюджету м. Київ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оскільки у фінансовій системі держави місцеві бюджети виконують функцію інструменту територіального перерозподілу фінансових ресурсів, що дозволяє враховувати специфіку соціально-економічного розвитку окремих регіонів, їхній рівень фінансової спроможності та потреби населення. Через бюджети територіальних громад здійснюється фінансування значної частини суспільних благ і послуг, зокрема у сферах освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, культури, фізичної культури та спорту розвитку місцевої інфраструктури. Таким чином, місцеві бюджети виступають важливим чинником забезпечення соціальної стабільності, підвищення якості життя населення та формування умов для сталого розвитку територій.

Нам імпонують висновки дослідження наукових робіт присвячених бюджетній децентралізації та стійкості місцевих фінансів в умовах глобальних шоків, доктора економічних наук, професора Бондарчук Т., яка вважає, що «бюджетна децентралізація є ключовим інструментом забезпечення фінансової стійкості територіальних громад в умовах глобальних шоків [2]. Вона стверджує, що «її запровадження в Україні з 2015 року стало основою для перерозподілу фінансових ресурсів між рівнями бюджетної системи, розширення дохідної бази місцевих бюджетів та зміцнення фінансової автономії органів місцевого самоврядування» [2].

Як державний, так і бюджети територіальних громад, формуються в рамках бюджетного процесу, визначеного Бюджетним кодексом. Аністратенко Ю. І. в рамках наукового дослідження, присвяченого особливостям стадій бюджетного процесу в умовах воєнного стану, стверджує що «запровадження воєнного стану викликало ухвалення низки нормативно-правових актів, які стосуються окремих питань формування та виконання державного та місцевих бюджетів, а також ведення бюджетного процесу у період дії воєнного стану спрощують бюджетні процедури [1].

Разом з тим, роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави полягає в забезпеченні збалансованості бюджетної системи загалом. Вони є складовою консолідованого бюджету країни й взаємодіють з державним бюджетом через систему міжбюджетних відносин, яка включає перерозподіл фінансових ресурсів у формі трансфертів з метою вирівнювання фінансової спроможності територіальних громад. Така взаємодія дозволяє зменшити диспропорції між регіонами, забезпечити мінімальні соціальні стандарти та гарантії для населення незалежно від місця проживання, а також підтримувати макроекономічну стабільність [9].

Узагальнюючи, місцеві бюджети слід розглядати як багатогранну фінансову категорію, яка поєднує в собі економічний, соціальний та управлінський аспекти. Вони є ключовим елементом фінансової системи держави, що забезпечує реалізацію принципів фінансової автономії, субсидіарності та відповідальності органів місцевого самоврядування.

Враховуючи комплексний підхід до трактування сутності поняття «доходи місцевих бюджетів», вважаємо, що вони є складовою частиною фінансових ресурсів держави, які є власними, закріпленими й регульованими видами надходжень, що акумулюються в фондах грошових коштів органів місцевого самоврядування за рахунок податкових, неподаткових надходжень, доходів від операцій з капіталом, цільових фондів, а також коштів, що виділяються з бюджетів інших рівнів для забезпечення виконання їх власних і делегованих повноважень. Ефективне функціонування місцевих бюджетів визначає здатність держави забезпечувати збалансований територіальний розвиток, підвищувати рівень добробуту населення та формувати стійкі основи соціально-економічного зростання в умовах сучасних трансформаційних процесів.

Оскільки доходи місцевих бюджетів є фінансовою категорією, вони відображають систему вхідних потоків, які виникають у процесі мобілізації фінансових ресурсів через розпорядження органів місцевого самоврядування з метою їх витрачання на забезпечення виконання покладених на них

функцій і повноважень. Оскільки дохідна частина бюджету формує фінансову основу діяльності територіальних громад та визначає рівень їх економічної самостійності, впливає на здатність реалізовувати соціально-економічну політику на відповідній території, а також можливість забезпечувати стабільне фінансування суспільних потреб населення. Доходи місцевих бюджетів є результатом розподілу та перерозподілу частини національного доходу між різними рівнями бюджетної системи і безпосередньо залежать від стану економіки, податкової політики держави, рівня розвитку підприємництва та доходів населення [10].

Разом з тим, класифікація доходів місцевих бюджетів здійснюється з урахуванням економічної природи надходжень, джерел їх формування та ступеня закріплення за відповідним рівнем бюджетної системи. Такий поділ дозволяє систематизувати бюджетні надходження, забезпечити прозорість бюджетного процесу та підвищити ефективність управління фінансовими ресурсами на місцевому рівні.

Загальновідомо, що у структурі доходів місцевих бюджетів традиційно виділяються надходження, що формуються за рахунок податкових платежів, неподаткових доходів, надходжень від операцій з капіталом, а також, міжбюджетних трансфертів. Кожна з виділених складових має власні особливості формування та відіграє різну роль у забезпеченні фінансової спроможності територіальних громад [7].

Структура та динаміка доходів місцевих бюджетів у сучасних соціально-економічних умовах відображають характер і глибину трансформаційних процесів, що відбуваються в економіці держави, системі публічних фінансів та сфері міжбюджетних відносин. Доходна частина місцевих бюджетів формується під впливом комплексу макроекономічних, інституційних і соціальних чинників, серед яких визначальними є темпи економічного зростання, рівень зайнятості та доходів населення, стан підприємницької активності, податкова політика держави, а також масштаби бюджетної децентралізації. Саме ці фактори зумовлюють зміни у

співвідношенні окремих джерел надходжень, впливають на стабільність доходної бази та визначають фінансову спроможність територіальних громад. Проаналізуємо динаміку та структуру доходів бюджету Київської міської територіальної громади на рис 1

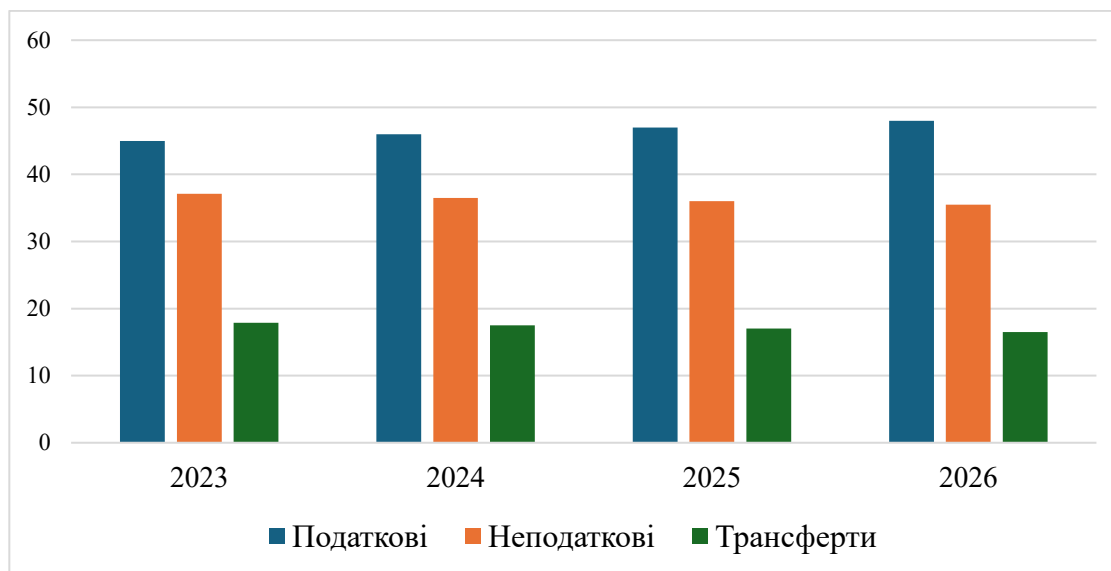

Рис. 1. Структура доходів бюджету КМТГ за джерелами у 2023–2026 роках, %

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними бюджету КМТГ.

Проведене дослідження дозволяє стверджувати про поступове зростання питомої ваги податкових надходжень у загальному обсязі доходів громади. Це свідчить про посилення фінансової автономії міського бюджету та зменшення залежності від міжбюджетних трансфертів, що є позитивною тенденцією з точки зору фінансової стійкості місцевого самоврядування. Частка загального та спеціального фондів бюджету Київської міської територіальної громади продемонстрована в табл.1.

Таблиця 1. Частка загального та спеціального фондів у доходах бюджету КМТГ, %

Рік	Загальний фонд %	Спеціальний фонд %
2023	62,1	37,9
2024	63,0	37,0
2025	64,0	36,0
2026	65,0	35,0

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними бюджету КМТГ.

Дослідивши структуру бюджету та визначивши питому вагу загального та спеціального фондів можна констатувати, що зростання частки загального

фонду у структурі доходів бюджету Київської громади відображає тенденцію до підвищення стабільності бюджетних надходжень. Це створює більш прогнозовану фінансову базу для фінансування поточних видатків та реалізації соціально-економічних програм.

Оскільки специфіка доходної бази бюджету Києва зумовлена високою концентрацією суб'єктів господарювання, значною чисельністю населення, розвиненим ринком праці, масштабною інвестиційною діяльністю та особливим статусом міста то у структурі доходів бюджету громади домінують податкові надходження, які забезпечують основний обсяг фінансових ресурсів і визначають рівень бюджетної самодостатності (табл.2).

**Таблиця 2. Динаміка податкових і неподаткових надходжень
бюджету Київської МТГ у 2022–2025 рр., млн грн**

Рік	Податкові надходження	Неподаткові надходження	Разом власні доходи	Частка податкових, %
2022	54 210,4	8 965,7	63 176,1	85,8
2023	61 987,3	10 183,6	72 170,9	85,9
2024	65 420,0	11 250,0	76 670,0	85,3
2025	68 900,0	12 300,0	81 200,0	84,9

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними бюджету КМТГ.

Проведені дослідження свідчать, що впродовж 2022–2025 р. податкові надходження стабільно формують понад 84 % власних доходів бюджету Київської міської територіальної громади, що підтверджує їх системоутворюючу роль у фінансовому забезпеченні громади. У 2023 р. зафіксовано відчутне зростання як податкових, так і неподаткових надходжень, що пов'язано з адаптацією економіки столиці до воєнних умов та відновленням ділової активності. Поступове зростання неподаткових доходів у 2024–2025рр свідчить про посилення ролі власних ресурсів громади, зокрема доходів від майна, адміністративних послуг і діяльності комунальних підприємств, хоча їх питома вага залишається суттєво нижчою порівняно з податковими джерелами. Для більш детального аналізу податкових надходжень бюджету дослідимо динаміку податкових надходжень по окремих податках (табл. 3).

Таблиця 3. Динаміка податкових надходжень бюджету

КМТГ 2022–2025рр., млн грн

Вид податку	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2025 р. +, – до 2022 р
Податок на доходи фізичних осіб	39 480,2	45 860,7	48 900,0	51 500,0	12019,8
Податок на майно (в т.ч. плата за землю)	8 340,6	9 120,3	9 800,0	10 400,0	2039,4
Єдиний податок	4 210,5	4 890,8	5 200,0	5 500,0	1289,5
Інші податкові надходження	2 179,1	2 115,5	1 520,0	1 500,0	-679,1
Разом податкові	54 210,4	61 987,3	65 420,0	68 900,0	14689,6

Джерело: систематизовано, узагальнено та згруповано за даними бюджету КМТГ.

Аналіз динаміки податкових надходжень показує, що податок на доходи фізичних осіб є ключовим джерелом наповнення бюджету Київської громади, формуючи близько двох третин усіх податкових надходжень. Це зумовлено концентрацією трудових ресурсів, високим рівнем зайнятості та рівнем заробітної плати у столиці. Податок на майно та плата за землю демонструють стабільну динаміку зростання, на які впливають, ріст мінімальної заробітної плати (що є базою для обрахунку ставок податку на нерухомість) та збільшення нормативної вартості земельних ресурсів. Єдиний податок поступово збільшується, завдяки відновленню малого підприємництва і соціальних стандартів. Водночас частка інших податків зменшується, що вказує на концентрацію доходної бази навколо кількох ключових бюджетоутворюючих платежів.

Податкові надходження бюджету Київської міської територіальної громади характеризуються стабільністю та високою питомою вагою у загальному обсязі доходів. Найбільшу частку традиційно становить податок на доходи фізичних осіб, що формується за рахунок значної кількості зайнятого населення та високого рівня середньої заробітної плати у столиці. Вагоме значення мають також місцеві податки і збори, зокрема податок на майно, єдиний податок та туристичний збір, що відображає активність малого і середнього бізнесу, розвиток сфери послуг та нерухомості. Динаміка податкових надходжень безпосередньо залежить від стану економічної

кон'юнктури, інвестиційної привабливості міста та ефективності адміністрування податкових платежів [8].

Разом з тим, на розмір податкових надходжень впливає система податкових пільг та преференцій. Досліджуючи вплив податкових пільг і легальних схем мінімізації податкового навантаження на фінансову стійкість бюджету Голинський Ю. стверджує, що «підвищення фінансової стійкості України неможливе без системного перегляду підходів до управління податковими пільгами» [4], та вказує «йдеться не про механічне скорочення всіх пільг, а про перехід до моделі, за якої кожна податкова преференція розглядається як форма бюджетних видатків із чітко визначеною метою, часовими обмеженнями та вимірюваними результатами» [4]. Він робить висновки, що визначений «підхід дозволяє поєднати завдання мобілізації доходів із потребами соціальної політики, відновлення економіки та поступової адаптації до стандартів Європейського Союзу» [4].

Неподаткові надходження бюджету Київської міської територіальної громади формуються за рахунок плати за надання адміністративних послуг, орендної плати за користування комунальним майном, надходжень від господарської діяльності комунальних підприємств, штрафів та інших обов'язкових платежів. Їх частка є меншою порівняно з податковими надходженнями, проте вони відіграють важливу роль у забезпеченні диверсифікації доходної бази та підвищенні фінансової гнучкості бюджету. Ефективність управління комунальною власністю, прозорість процедур оренди та продажу майна, а також цифровізація адміністративних послуг безпосередньо впливають на обсяг таких надходжень.

Для узагальнення структури податкових надходжень бюджету Київської міської територіальної громади доцільно представити їх у табличній формі (табл. 4).

Таблиця 4. Структура податкових надходжень бюджету Київської міської територіальної громади

Вид податкових надходжень	Питома вага у загальному обсязі податкових доходів, %	Характеристика впливу на бюджет
Податок на доходи фізичних осіб	Найвища	Основне стабільне джерело доходів, залежить від рівня зайнятості та заробітної плати
Єдиний податок	Висока	Відображає активність малого та середнього бізнесу
Податок на майно	Суттєва	Пов'язаний із розвитком ринку нерухомості та земельних відносин
Інші місцеві податки і збори	Помірна	Формують додаткову дохідну базу

Джерело: згруповано на основі [6].

Отже, аналіз наведених даних свідчить, що податок на доходи фізичних осіб формує основу фінансової стійкості бюджету громади, а розвиток підприємницької діяльності безпосередньо впливає на зростання частки єдиного податку та інших місцевих платежів.

Структура неподаткових надходжень (табл. 5) може бути представлена таким чином.

Таблиця 5. Основні джерела неподаткових надходжень бюджету Київської міської територіальної громади

Джерело надходжень	Економічний зміст	Фактор впливу на обсяг надходжень
Плата за надання адміністративних послуг	Оплата реєстраційних та дозвільних процедур	Рівень цифровізації та попит на послуги
Орендна плата за комунальне майно	Використання об'єктів комунальної власності	Ефективність управління майном
Надходження від діяльності комунальних підприємств	Частина прибутку підприємств	Фінансові результати господарської діяльності
Штрафи та санкції	Фінансові стягнення	Рівень правозастосування

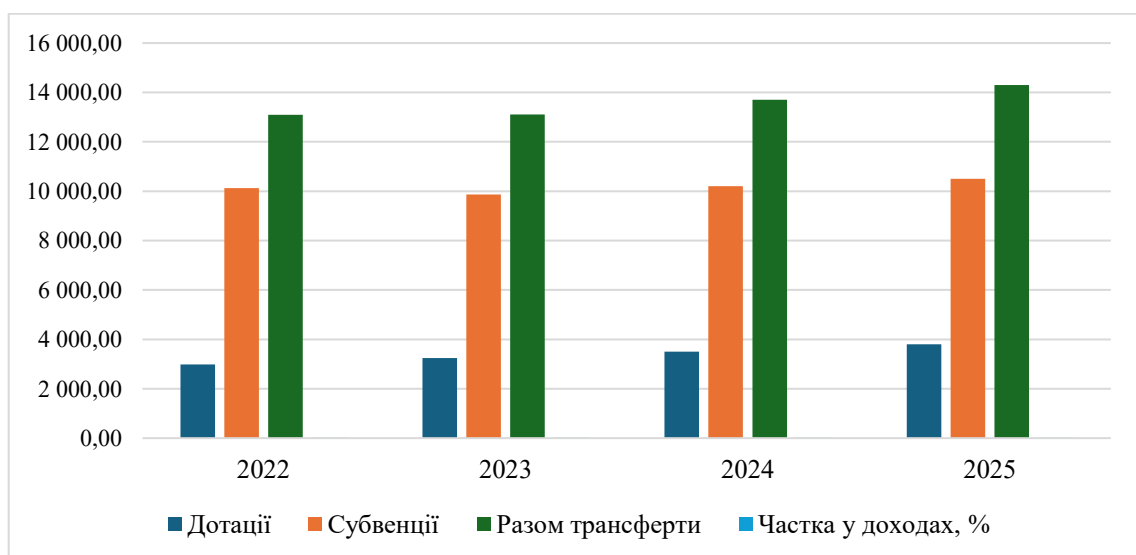
Джерело: систематизовано, узагальнено та згруповано за даними бюджету КМТГ.

У цілому система податкових і неподаткових надходжень бюджету Київської міської територіальної громади характеризується високим рівнем концентрації доходів за основними податковими джерелами та наявністю потенціалу для розширення неподаткової складової. Подальше зміцнення доходної бази громади пов'язане з розвитком економічного середовища,

підвищенням ефективності адміністрування платежів, удосконаленням управління комунальною власністю та впровадженням сучасних фінансових інструментів управління місцевими ресурсами [5].

Оскільки міжбюджетні трансферти є важливим інструментом регулювання фінансових відносин між державним і місцевими бюджетами то відіграють визначальну роль у забезпеченні фінансової спроможності органів місцевого самоврядування. Їх економічна природа полягає у перерозподілі фінансових ресурсів з метою збалансування доходної бази територіальних громад, компенсації нерівномірності податкового потенціалу та забезпечення виконання як власних, так і делегованих повноважень [3].

Разом з тим, у сучасних соціально-економічних умовах значення міжбюджетних трансфертів зростає, оскільки вони дозволяють пом'якшувати наслідки економічних коливань, підтримувати стабільність місцевих бюджетів і гарантувати надання базових суспільних послуг незалежно від рівня економічного розвитку окремих територій та військових дій. Структура та динаміка міжбюджетних трансфертів проілюстрована на рис 2.

**Рис 2. Обсяги міжбюджетних трансфертів бюджету КМТГ
2022–2025 рр., млн грн**

Джерело: систематизовано, узагальнено та згруповано за даними бюджету КМТГ.

Визначено, що міжбюджетні трансферти у 2022–2025 рр. відіграють суттєву роль у формуванні доходної частини бюджету Київської міської

територіальної громади. Найвищу питому вагу вони мали у 2022 р., що зумовлено необхідністю компенсації втрат власних доходів у період загострення воєнних викликів. Динаміка міжбюджетних трансфертів по їх видах відображено в табл. 6.

**Таблиця 6. Міжбюджетних трансферти бюджету КМТГ
2022–2025 рр., млн грн**

Вид трансфертів	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2025 р. +, – до 2022 р
Освітня субвенція	4 820,4	4 950,6	5 100,0	5 300,0	479,6
Медична субвенція	3 940,2	3 760,5	3 900,0	4 000,0	158,8
Соціальні субвенції	1 359,7	1 159,4	1 200,0	1 200,0	-159,3
Інші трансферти	2 980,4	3 240,6	3 500,0	3 800,0	819,6
Разом	13 100,7	13 111,1	13 700,0	14 300,0	1199,3

Джерело: систематизовано, узагальнено та згруповано за даними бюджету КМТГ.

Оскільки, структура міжбюджетних трансфертів бюджету Київської громади свідчить про їх цільовий характер, то відповідно спрямовується на фінансування освіти, охорони здоров'я та соціального захисту про повноцінне їх функціонування в складний період війни. Враховуючи що освітня субвенція стабільно посідає провідне місце, то не відмінняє ролі столиці як освітнього центру. Поступове зростання інших трансфертів у 2024–2025 рр. пов'язане з реалізацією державних програм відновлення та підтримки муніципальної інфраструктури. Вплив бюджетних трансфертів на фінансову спроможність столиці відображено в табл. 7.

**Таблиця 7. Вплив міжбюджетних трансфертів на фінансову
спроможність КМТГ у 2022–2025 рр.**

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
Власні доходи, млн грн	63 176,1	72 170,9	76 670,0	81 200,0
Міжбюджетні трансферти, млн грн	13 100,7	13 111,1	13 700,0	14 300,0
Співвідношення трансфертів до власних доходів, %	20,7	18,2	17,9	17,6

Джерело: систематизовано, узагальнено та згруповано за даними бюджету КМТГ.

Співвідношення міжбюджетних трансфертів і власних доходів бюджету Київської міської територіальної громади у 2022–2025 р. демонструє поступове зниження залежності громади від державної

фінансової підтримки. Якщо у 2022 р. трансферти становили понад п'яту частину власних доходів, то у 2025 р. цей показник зменшується до менш ніж 18 %. Це свідчить про зростання фінансової спроможності громади та підвищення рівня бюджетної автономії.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Економічна сутність доходів територіальних громад розкривається через систему фінансових відносин між державою, місцевою владою, суб'єктами господарювання та населенням, що формуються у процесі мобілізації грошових ресурсів для виконання власних і делегованих повноважень.

Узагальнення результатів дослідження дало змогу обґрунтувати фінансові аспекти формування доходів бюджету Київської міської територіальної громади, через підвищення рівня адміністрування податків, розширення ролі неподаткових джерел та оптимізацію участі громади у системі міжбюджетних відносин. Реалізація визначених напрямів сприятиме підвищенню фінансової стійкості бюджету, зростанню рівня фінансової автономії місцевого самоврядування та створенню передумов для сталого соціально-економічного розвитку територіальних громад в умовах трансформації публічних фінансів в роки війни та відбудови країни та столиці.

Література

1. Аністратенко Ю. І. Особливості стадій бюджетного процесу в умовах воєнного стану. *Право і суспільство*. 2023. № 5. С. 364-369.
2. Бондарук Т. Бюджетна децентралізація та стійкість місцевих фінансів в умовах глобальних шоків *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2025. Вип. 11. С. 246-263.
3. Бюджетний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 31–32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-17>

4. Голинський Ю. О. Вплив податкових пільг і легальних схем мінімізації податкового навантаження на фінансову стійкість бюджету. *Фінансовий простір*. 2025. № 4. С. 60-70.
5. Карлін М.І. Фінансова система України: навч. посіб. К.: Знання, 2022. 324 с.
6. Кириленко О.П. Місцеві фінанси: підручник. К.: Знання, 2026. 677 с.
7. Методичні рекомендації щодо організації середньострокового бюджетного планування на місцевому рівні: Наказ Міністерства фінансів України від 23 травня 2025 року № 271. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0271201-25#Text>
8. Панкевич Л.В., Зварич М.А., Могиляк П.Я., Хомічак Б.І. Бюджетний менеджмент: Навч. посіб. К.: Знання, 2026. 293 с.
9. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Про схвалення Бюджетної декларації на 2025-2027 роки: Постанова Кабінет Міністрів України від 28 червня 2024 року № 751. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/file/text/117/f536611n22.docx>

References

1. Anistratenko, Yu. I. (2023), "Features of the stages of the budget process under martial law", *Pravo i suspil'stvo*, vol. 5, pp. 364-369.
2. Bondaruk, T. (2025), "Budgetary decentralization and the sustainability of local finances under global shocks", *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, vol. 11, pp. 246-263.
3. Verkhovna Rada of Ukraine (2010), "Budget Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-17> (Accessed 10 May 2026).

4. Holyns'kyj, Yu. O. (2025), “The impact of tax benefits and legal schemes for minimizing the tax burden on the fiscal sustainability of the budget”, *Finansovyj prostir*, vol. 4, pp. 60-70.
5. Karlin, M.I. (2022), *Finansova systema Ukrainy* [Financial system of Ukraine], Znannia, Kyiv, Ukraine.
6. Kyrylenko, O.P. (2026), *Mistsevi finansy* [Local finances], Znannia, Kyiv, Ukraine.
7. Ministry of Finance of Ukraine (2025), Order “Methodological recommendations for organizing medium-term budget planning at the local level”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0271201-25#Text> (Accessed 10 May 2026).
8. Pankevych, L.V., Zvarych, M.A., Mohyliak, P.Ya. and Khomichak, B.I. (2026), *Biudzhetnyj menedzhment* [Budget management], Znannia, Kyiv, Ukraine.
9. Verkhovna Rada of Ukraine (1997), The Law of Ukraine “On local self-government in Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 10 May 2026).
10. Cabinet of Ministers of Ukraine (2024), Resolution “On the approval of the Budget Declaration for 2025–2027”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/file/text/117/f536611n22.docx> (Accessed 10 May 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 14.05.26

Прорецензовано / Revised: 21.05.26

Дата публікації / Published: 26.05.26